

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 1958, sp. zn. 1 Tz 204/58

Číslo: 5/1959

Právní věta:

Okolnost, že si pachatel zajišťuje provádění spekulace ve větším rozsahu organizovaným prodejem předmětů potřeby stálým překupníkům, lze posuzovat jako zvláště přítěžující okolnost, že pachatel jedná s překupníky jako člen spolčení [§ 134a odst. 2 písm. a) tr. zák.].

Jako členové spolčení mohou jednat nejen přímí pachatelé spolu jednající, ale i pachatelé jednající v součinnosti s pomocníky (§ 7 odst. 2 tr. zák.), návodci (§ 7 odst. 1 tr. zák.) a pachateli pokusu trestného činu (§ 5 odst. 1 tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.09.1958

Spisová značka: 1 Tz 204/58

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Návod, Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, Pokus, Pomoc, Spekulace, Spolčení

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obžalovaný A, který do roku 1951 byl majitelem živnosti pro prodej pian a jiných hudebních nástrojů, nepřestal ani později, kdy již živnost neměl, prodávat hudební nástroje, zejména piana, ačkoliv byl dvakrát, jednou soudem a jednou okresním národním výborem odsouzen za přestupek proti ochraně obchodní činnosti podle § 45 odst. 2 tr. zák. spr. Aby svou činnost kryl, žádal si později o povolení k provádění oprav a ladění pian, jež mu bylo uděleno. Místo oprav a ladění pian se však obžalovaný A zabýval zejména pak od roku 1957 ve velkém prodejem pian. Tuto činnost spolu s ním prováděla i jeho manželka, obžalovaná B a pomáhali jim další spoluobžalovaní C a D, zejména při dopravě pian. Obžalovaní A a B za dobu devíti měsíců skoupili 70 až 80 pian, která uskladovali ve zvlášť k tomu najatém skladě. Po menších opravách pak piana prodávali s výdělkem 300 až 1200 Kčs na jednom kusu, a sice překupníkům, s nimiž byli v trvalém spojení a kteří se stali stálými zákazníky obžalovaných. Za celý rok 1957 vydělali obžalovaní nejméně 30.000 až 40.000 Kčs.

Lidový soud trestní v Praze uznal obžalované A a B vinnými trestným činem spekulace podle § 134a odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. (s tím, že se činu dopustili jako členové spolčení). Podle § 134a odst. 2 tr. zák. jim uložil tresty odnětí svobody, a to obžalovanému A v trvání pěti a půl roku, obžalované B v

trvání čtyř roků. Zároveň vyslovil vedlejší tresty propadnutí celého jmění obžalovaných (§ 47 tr. zák.) a ztrátu čestných práv občanských, přičemž ztrátu práv uvedených v § 44 odst. 1 písm. a) a b) tr. zák. vyslovil na dobu výkonu trestu a dalších dvou let po tomto výkonu.

Krajský soud v Praze k odvolání obžalovaných A a B zrušil rozsudek lidového soudu ve výroku, jímž bylo vysloveno, že se tito obžalovaní dopustili trestného činu spekulace jako členové spolčení ve smyslu § 134a odst. 2 písm. a) tr. zák., jakož i ve výroku o trestu a uložil obžalovaným A a B podle § 134a odst. 1 tr. zák. nové tresty odnětí svobody, a sice obžalovanému A na tři roky, obžalované B na osmnáct měsíců nepodmíněně a stejné vedlejší tresty jako lidový soud.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem zrušil rozsudek krajského soudu a tomuto soudu nařídil, aby k odvolání obžalovaných A a B znovu jednal a rozhodl.

Odůvodnění:

Stížnost pro porušení zákona, uplatňující porušení zákona v ustanovení § 134a odst. 2 písm. a) tr. zák., v podstatě uvádí, že krajský soud pochybil, když neuznal obžalované A a B vinnými též tím, že se dopustili trestného činu spekulace jako členové spolčení, když zjištěný skutkový děj nasvědčuje tomu, že svou činnost prováděli po dlouhou dobu společně s dalšími osobami organizovaným způsobem.

Nejvyšší soud prozkoumal věc (§ 293 tr. ř.) a shledal, že rozsudkem krajského soudu byl porušen zákon ve směrech naznačených stížností pro porušení zákona.

Krajský soud při posuzování otázky, zda obžalovaní A a B jednali při provádění spekulace hudebními nástroji, zejména piany jako členové spolčení, sám připouští součinnost obou těchto obžalovaných a zmiňuje se též o případech této součinnosti, zejména pokud jde o obžalovanou B. Zmiňuje se též o součinnosti obžalovaného A se stálými odběrateli, přičemž podotýká, že převážná většina z nich byli oprávněnými obchodníky, kteří uvedli, že jim nebylo známo, že obžalovaný A není oprávněn obchodovat. Z tohoto skutkového podkladu pak krajský soud dovozuje, že součinnost obžalovaných A a B nelze považovat za okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, ježto pro menší míru součinnosti obžalované B (vyhledávání osob, které prodávaly piany a jednání s těmito osobami, jakož i s osobami, které nezastihly jejího manžela v bytě asi v deseti až patnácti případech) nebyla zvýšena nebezpečnost činu pro společnost, jak to předpokládá § 75 odst. 4 tr. zák. V součinnosti obžalovaného A s překupníky nespatořoval krajský soud skutečnost, že obžalovaný A jednal jako člen spolčení, protože většina těchto překupníků byla oprávněna k obchodování piany, resp. hudebními nástroji a že nevěděli, že obžalovaný A takové oprávnění nemá.

Tyto důvody, jež uvádí krajský soud pro závěr, že obžalovaní A a B nejednali jako členové spolčení ve smyslu § 134a odst. 2 písm. a) tr. zák. však neobstojí.

Nelze přisvědčit krajskému soudu, že zcizení předmětů potřeby pachatelem, který je skupoval, patří k základním znakům trestného činu spekulace podle § 134a odst. 1 tr. zák. a proto v „pouhé okolnosti“, že pachatel je ve spojení s někým, kdo věci kupuje, nelze ještě shledávat zvláště přitěžující okolnost, že jedná jako člen spolčení ve smyslu § 134a odst. 2 písm. a) tr. zák. Krajský soud zde totiž přehlíží, že trestný čin spekulace podle § 134a tr. zák. je dokonán již tím, že pachatel v úmyslu opatřit sobě nebo někomu jinému neoprávněný prospěch spekuluje s předměty potřeby jakýmkoliv způsobem, a pokud jde o skupování, hromadění nebo přechovávání předmětů potřeby, dějící se ve větším rozsahu, již tím, že se tak děje za účelem jejich zcizení. Není proto třeba, aby prodej byl uskutečněn. Tím méně předpokládá trestný čin spekulace podle § 134a odst. 1 tr. zák. nějaké trvalé „obchodní spojení“ spekulantů s dalšími osobami. Naopak takovéto trvalé spojení u předmětů vyšší hodnoty, jako je tomu např. u pian, je okolností, která teprve umožňuje rozsáhlejší

spekulaci s takovými předměty. Takovéto zajištění velkého rozsahu spekulace je tudíž okolností, jež s trestným činem spekulace zpravidla spojena nebývá a zvyšuje nebezpečnost činu pro společnost. Krajský soud také přehlíží, že předpokladem okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby záležející v tom, že pachatel jednal jako člen spolčení, není, aby si všichni členové spolčení byli vědomi toho, že se dopouštějí trestného činu jako členové spolčení, nýbrž rozhodné je tu, že si toho byl vědom pachatel právě stíhaný. Toto stanovisko vyslovil i Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí z 18. června 1958 zn. sp. 1 Tz 160/58 (č. 77/58 sb. rozh. tr.).

Ze zjištěného spojení obžalovaného A s řadou překupníků, které krajský soud v napadeném rozsudku označuje jako „stálé odběratele“, lidový soud proto právem dovodil zvláště přitěžující okolnost uvedenou v § 134a odst. 2 písm. a) tr. zák.

Pokud pak jde o součinnost obžalované B s manželem, nutno vzhledem k vývodům krajského soudu připomenout, že není podmínkou k tomu, aby bylo lze pachatele považovat za člena spolčení ve smyslu § 134a odst. 2 písm. a) tr. zák., skutečnost, že se nejprve výslovně dohodl s jinými pachateli na budoucí trestné činnosti. Není tedy třeba, aby předcházelo časově oddělené spolčení k trestnému činu. Stačí, že pachatelé společně jednají tak, že jejich součinnost organizované povahy jim umožňuje snazší a bezpečnější provedení činu a zabezpečuje popřípadě i pokračování v něm nebo jeho provádění ve větším rozsahu. Pojem „jako člen spolčení“ též nevyžaduje, aby rozsah činnosti byl u každého člena spolčení týž.

Krajský soud však přehlédl i další významnou skutečnost, totiž součinnost obžalovaných s ostatními spoluobžalovanými, kteří obžalovaným A a B pomáhali, tj. součinnost obžalovaných A a B s obžalovanými C a D. Skutečnost, že tito posléze jmenovaní obžalovaní nebyli přímými pachateli trestného činu spekulace, ale podíleli se na trestné činnosti obžalovaných A a B pouze jako pomocníci (ve smyslu § 7 odst. 2 tr. zák.), není rozhodná pro posouzení, zda obžalovaní A a B jako přímí pachatelé jednali v součinnosti s těmito pomocníky jako členové spolčení. Kvalifikace „jako člen spolčení“ předpokládá součinnost více pachatelů téhož trestného činu mající ráz výše uvedený. Týmž trestným činem nutno pak z tohoto hlediska rozumět každou formu daného trestného činu, tedy nejen přímé pachatelství, ale i pomoc, návod a pokus. Mohou tedy jednat jako členové spolčení nejen přímí pachatelé spolu jednající, ale i pachatelé jednající jen v součinnosti s pomocníky, návodci, pachateli pokusu trestného činu.

Uváží-li se všechny tyto okolnosti se zřetelem k okolnostem, jimiž krajský soud vyvrací obhajobu obžalované B, e totiž nevěděla o neoprávněné činnosti svého manžela, nutno dospět k závěru, že se obžalovaní A a B dopustili v souzeném případě spekulace jako členové spolčení a že tomuto závěru nebrání ani ustanovení § 75 odst. 4 tr. zák.